EDICIÓ 50 ANIVERSARI

el balancí

Carme Riera

Te deix, amor, la mar com a penyora

edicions 62

CARME RIERA

Te deix, amor, la mar com a penyora

Edicions 62

© Carme Riera, 1975

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.
En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.
Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.
Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves parts amb el propòsit d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.

Primera edició: 1975
Primera edició en aquest format: setembre del 2025,
edició revisada per l'autora.

© del pròleg: Hereus de Guillem Frontera, 2024

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664, 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Grup62

DIPÒSIT LEGAL: B. 9.191-2025
ISBN: 978-84-297-8280-6

TAULA

Pròleg a la primera edició. Després de llegir aquestes narracions, *Guillem Frontera* 9

I

I A TRENC D'ALBA SEMPRE ENYOR LA MAR

Te deix, amor, la mar com a penyora 17
Elegia per una dama que enyorava la mar 39
Paisatge marí per a un assassinat 43
Absent la mort, jo mateix vaig matar-la ran d'ones 45
Mar, amor meu, acompanyament per a sis veus 47

II

BALCONS DE TRISTOS SOMNIS

Que hi és, n'Àngela? 55
Qui enviava les flors a na Glòria? 65

Quan els cabells es fan seda a les mans 87
Flames de llum cremaven grocs domassos 93

III

RECOMENÇA LA DANSA

Papallones d'incerts colors mortes
al peu del llit 105
Als llavis d'aspre gust de la lletrada 107
Era el seu pa de cada dia 111
No fou la passatgera dos milions 113
Vessant amor... 117
Noltros no hem tengut sort amb
sos homos... 119
Petit i sobri homenatge a Liza Minnelli 125
Ella, Maria, parenta de James Bond 127

TE DEIX, AMOR, LA MAR COM A PENYORA

Des d'aquí, des de la meva finestra, no puc veure la mar. Cases de pisos, altes i lletges, amb flors esmorteïdes als balcons i veles grogues rostides pel sol. Entre niguls de mal color, desfent-se, la punta d'agulla del temple del Tibidabo. Res de bo.

No puc veure la mar perquè roman, enfora, a l'altre cantó de la ciutat. Endolada, greixosa, quasi pudent, agombola, com una dida, vaixells de càrrega, iots i «golondrinas» ancorades en un racó del moll. Aquesta mar no s'assembla gens a la nostra. És una llenca metàl·lica, sense transparències, ni colors canviants. Coagulada a redols, endurida. Però l'enyor. L'enyor només perquè, en veure-la, pens que tu restes a l'altra banda i que de mar a mar, de riba a riba, hi ha menys camí que de ciutat a ciutat.

Enyor la mar, enyor la immensitat blavosa, la petita immensitat blavosa que semblava entrar-se'n a la cabina per l'ull de bou aquell migdia de prima-

vera, camí de l'illa. Perdona'm. Anava a demanar-te si te'n recordes, pel gust que em diguis que sí, que tot sovint els ulls se t'amaren del blau encisador d'aquella mar nostra, i et perds entre una bafarada de records llunyans i un poc estantissos. Quants anys fa d'aquell viatge? Em renec de comptar-los perquè tal volta pugui, encara, donar-te la mida exacta d'hores, minuts i segons, com si es tractàs d'un problema de matemàtiques elementals. No te n'estranyis, vaig fabricar-me un calendari d'ús personal on els anys, els mesos, els dies, començaven al mateix instant, al punt exacte en què la blavor era perfecta, el teu cos de seda, tèbia, dolça, suau la llum que s'escolava...

Érem més joves, menys conscients, innocents, sí, però amb una innocència perversa, quasi maligna, d'àngel rebel. Em sap greu emprar aquests mots, que potser et faran pensar que sent remordiments, que no estic tranquil·la amb la meva consciència. Tenia quinze anys —una cançó del Dúo Dinámico, el conjunt de moda, parlava de nines tendres com flors i tu, per fer-me enrabiar, la cantaves—. Tenia quinze anys, i ells foren, en part, la causa del nostre trencament. Em complau, per altra banda, pensar que vaig arribar a tu en el moment més crític de la meva adolescència, quan començava d'ésser una dona, i que tu influïres poderosament perquè acabés de ser tal com ara som. Durant aquell curs, el curs de cinquè, vaig baratar els mitjons de colors

per mitges fines; vaig estrenar les primeres sabates de tacó i un vestit de festa. Era vermell, de vellut, lleugerament escotat. Me'l posava els dimarts per anar al concert del Teatre Principal. Teníem entrades de franc que enviava a l'institut el Patronat dels Amics de les Arts. A tu no t'agradava com desgraciava la música aquella orquestra provinciana que feia tot el que podia amb els violins, les trompes, els timbals..., malgrat el resultat grinyolenc i esquerdat de la seva actuació. Però venies i t'asseies en una butaca prop de la nostra llotja, tancaves els ulls mentre els llums restaven apagats, il·luminat tan sols l'escenari. De tant en tant m'adonava d'un pipelleig, obries lleugerament les parpelles i de cua d'ull em miraves. Un dia em vas dir —sortíem d'un concert d'escoltar Bach—, que jo et fitorava amb l'esguard. Em preguntares què et volia demanar amb aquella manera de mirar-te, com si et cercàs l'ànima. Jo et vaig contestar —me'n faig creus, de la meva sinceritat— que sempre mirava així quan algú em cridava l'atenció. I fou llavors quan tu, per primera vegada, posares les teves mans sobre els meus cabells. Em feres tremolar de cap a peus i vaig empegueir-me.

M'agradaven tant les teves mans! Són tan belles encara! —dits llargs, pell blanca, ungles polides—. Em sentia feliç quan agafaves la meva mà entre la teva i passejàvem, com una parella enamorada, per la ciutat. Em mostrares molts de racons que, temps

ençà, del temps de la teva adolescència, quan et nasqué l'afició de caminar horabaixa, molta estona, per llocs solitaris, descobrires. Els meus ulls que eren els teus —jo veia el món com tu el miraves— captaren matisos, colors, formes, detalls que a tu et semblaven sorprenents i nous. M'afalagava tant d'interessar-te, que m'esforçava per endevinar i traduir les teves reaccions fent-les passar per meves, quasi inconscientment. I avui encara, a vuit anys de distància, som capaç d'entusiasmar-me recorrent des d'aquí, ulls clucs, el barri mariner del Carme, el Putxet, ple de costes, escales, manxetes i olor de peix, que t'evocava algun indret de Nàpols, a la vorera esquerra del moll. Els nins anaven mig despullats, jugaven amb cans i moixos, i les dones s'escometien cridant damunt dels portals. O també puc, sols em falta el teu contacte, seguir el teu pas morós pels vells carrers empedrats, de façanes senyorials, camí de la Seu —traspasso la Porta del Mar, fa olor d'encens...

Sortíem al camp alguns capvespres, l'aigua esclatava a les síquies i els ametllers començaven d'enllestir un cel de neu entre les seves branques. Amb tu vaig conèixer dos pobles abandonats, Foscllluc, d'on sortia por, i Biniparraix, arrasat per un temporal, que trobàvem després de caminar bastant, muntanya amunt, entre petits boscos d'alzines i pins i garrigues de mates i romaní... No solíem parlar mentre durava l'excursió. El teu braç cenyia

la meva cintura. De tant en tant, el meu cap es repenjava sobre la teva espatlla i tu em besaves com ningú no ho ha fet mai.

Anava descobrint el món de la mateixa manera que l'amor em descobria a mi per fer-me seva. No era als llibres, ni a les pel·lícules, on aprenia a viure la història de la nostra història. Aprenia a viure, aprenia a morir de mica en mica —però això no ho sabia aleshores—, quan, abraçada a tu, em negava a deixar passar el temps. Volia per sempre més romandre al teu costat, sentir el frec dels teus llavis, de la teva pell. I el món des dels teus braços era bell i trist com noltros, tenia un color indefinible, entre blau i lilós, a estones fosforescent, sota un maquillatge de neons.

La boira agonitza, densa, lenta, als carrers, es fon a les clavegueres, s'esfuma entre els cotxes aparcats. La tristor d'aquestes hores, glaçada als polsos, glaçada a les llàgrimes glaçades, em retorna a tu, avara sobretot d'aquella claredat empeltada de besos que estimàrem. Estimàrem tantes i tantes coses! La terra humida després de la pluja, l'esplet de roselles entre el blat, les terrasses dels cafès plenes de sol, els nins, les oronelles, les platges desertes, les nits de les nostres imaginàries cites, i l'amor per damunt de tot, l'amor de què mai, per aquella època, no parlàvem.

Les nostres relacions duraren vuit mesos i sis dies exactament. Foren trencades a causa de l'es-

càndol públic i de la teva por d'enfrontar una situació de doble responsabilitat. No tengueres prou forces, ni prou confiança en mi; t'obsessionava la idea que jo algun dia et faria retret d'aquell amor que anomenàvem amistat. T'amenaçaren en nom de la moral i els bons costums, et parlaren de conducta corrompuda, de perversió de menors, rebéreres anònims plens d'insults morbosos... Jo vaig haver de suportar rialletes i comentaris a mitja veu; més d'una vegada les companyes canviaven el tema de la conversa quan jo m'acostava, però ningú, tret de mon pare, no s'atreví a parlar-me a la cara, enfrontant-se amb la realitat. Tenc present encara la ganyota del seu rostre crispat, el to agre de la seva veu, però he oblidat les seves paraules, retenc tan sols dues frases que —com la tornada porfidiosa d'un anunci publicitari, que se't fica al cap, i repeteixes mentalment sense voler— m'han acompanyat tot sovint: «Aquest és el camí de la depravació. T'enviaré a Barcelona, si això dura un dia més». Ara puc explicar-t'ho. Llavors t'hauria fet molt de mal i jo volia evitar, per tots els mitjans, el teu patiment. Et vaig mentir. A mi ningú no m'havia dit res. Tothom es comportava com sempre. El meu pare m'enviava a passar l'estiu fora de Mallorca com a premi a les bones notes que havia tret als exàmens de juny.

Foren dies de fel, nafrats per absurdes llenderades de ràbia, llefiscosos per les baves dels llimacs.

Em sentia buida, borda, distant, quasi no em coneixia. Començava a odiar la gent, la ciutat, i aquell estiu tan tendre que començava. I tot l'amor, aquella immensa capacitat d'amor, es nodria únicament de tu i, sense dispersar-se gota, a tu retornava. La darrera tarda, érem al passeig marítim, tenies el cotxe aparcat davant del port. Vaig posar-me a plorar —eren tants els motius!— buscant refugi als teus braços, que em rebutjaren. La dansa de mil llumetes reflectint-se a la badia em feia pessigolles als ulls. Entre les llàgrimes veia bocins de barques i trossos de mar. Tu tenies els nirvis a flor de pell; la mateixa tensió que t'esgotava posava un rictus tràgic al teu rostre. Sense mirar-me vas girar-te cap a mi i amb un gest de desolació em passares una mà pels cabells com la primera vegada. Vaig tancar els ulls i vaig dir-te que t'estimava. Tu em feres callar; com un autòmat et sortien les paraules de la boca:

—Això no pot continuar. Hem de posar punt final a les nostres relacions que no tenen cap sentit.

De sobte una bafarada d'olor de mar em féu marxar enmig de les ones. L'aigua trucava al vidre de l'ull de bou. Reflectia la calma del cel un color d'un blau intensíssim que em feria l'esguard i no sabia ben bé si era el color de la mar o el dels teus ulls. Érem a la llitera. A la cabina, que era per a vuit, només hi restàvem noltros. Espurna d'ones, ales de gavines, regaleres de dofins, s'entraven pel vidre rodó de lluna plena, lluna de migdia, però,

del nostre ull de bou. Lentament vas començar a despullar-te, t'anaves traient la roba sense mirar-me amb un gest que volia ser natural i que ara l'endevino impregnat de candor malaltís. Et cobrires el cos amb un llençol: potser tenies por de la meva por en veure'l nu, potser m'havies vist fugir rabent, espantada davant l'espectacle que, per primera vegada, s'oferia al meu davant. T'assegur que no em vaig esverar. Em bategaven els polsos amb força i dins meu anava arromangant els vels del més bell somni d'adolescent. Sempre m'havia semblat esplèndid, el teu cos; sentia en aquells moments curiositat, ganes de saciar els ulls mirant-lo tanta estona com volgués. Per això vaig destapar-lo. I aparegué —me'n sentia creadora, ja que eren els meus ulls els que així el veien—, estatuari, perfecte. Els meus dits, com en un ritu, la llenegadissa dansa dels meus dits sobre la teva pell, tornaren a dibuixar els teus llavis i una per una les formes del teu cos. Llavors tu em demanares, amb el tacte més que amb la veu, permís per despullar-me. Volies fer-ho tu, insistires, per assaborir amb morositat els moments que ens separaven de l'instant aquell en què, a la fi, em veuries nua, allargant, amb la intenció de perpetuar-los, aquells minuts, malgrat la urgència del teu desig. Cada segon que passava —al rellotge de les nostres venes era la plenitud de migdia—, tremolava el meu cos acariciat per les teves mans, ens acostava amb fortíssims reclams a

qualque misteriós, inefable lloc. Un lloc fora del temps, de l'espai, un migdia, un vaixell, fet a la nostra mida i on cauríem sense salvació. Sense salvació, doncs aquella era l'única manera de salvar-nos, perquè allà baix, al regne de l'absolut, de l'inefable, ens esperava la bellesa, que es confonia amb la teva-meva imatge quan em mirava a l'espill de la teva carn. I al recer segur, a l'escletxa més íntima del teu cos, allà, començava l'aventura, no dels sentits, de l'esperit, millor, que em portaria a conèixer el darrer batec del teu ésser, abocada, ja, per sempre més, al misteri de l'amor i de la mort... Anava i tornava de la petita cabina al teu cotxe. Del passat present al present momentani. La teva tendresa era aspra aleshores, quan decidires que durant aquell estiu no ens havíem de tornar a veure, perquè tu no volies que ningú et culpés de marcar la meva vida per sempre. Posares l'auto en marxa. Et vaig demanar que no ens n'anéssim, necessitava prometre't, amb totes les meves forces, de no oblidar-te mai. El teu rostre trist tenia una expressió distant quan em prohibires que t'escrivís i em demanares tot el contrari del que jo t'oferia: l'oblit.

Vaig passar l'estiu a ca meus oncles en una platja de moda. L'activitat del descans —banyar-me, prendre el sol, fer l'aperitiu, dinar, donar un volt, anar al cinema o a ballar— m'avorria. El meu captenIment era ben estrany: m'il·lusionava només tot el que encara no havia començat.

No vaig oblidar-te. Cada nit t'escrivia i em guardava, curosament, les cartes en un calaix tancat amb pany i clau imaginant que un dia tu les llegiries una per una. Eren dues unces de felicitat, ja ho sé, pensar que les meves cartes formaven un caramull ben espès i podrien ocupar-te moltes hores de lectura, hores en què tornaries, inexorablement, a mi. Estava gelosa de tot el que tu feies i jo no sabia. De les teves anades i vingudes per Ciutat, de la gent que t'envoltava, de la teva feina. Aquell estiu tenies el projecte d'acabar la tesi, començada feia temps, i quasi enllestida. M'havies demanat que t'ajudàs a fer els índexs, a compaginar i ordenar els caramulls de fitxes, fruit de cinc anys de treball, la qual cosa em permetria d'estar amb tu tot el dia... On eres amb tot el calaportal de paperam? No saber-ho, no estar-ne segura, m'omplia de tristor. Si almanco tengués alguna nova teva! No volgueres la meva adreça. Romperes el paper en què te la vaig donar apuntada i et tapares les orelles quan, camí de casa, te la vaig repetir.

—És millor que el temps faci la seva obra.

—Això vol dir que creus que el temps ha d'esborrar-ho tot?

—Pot esborrar-ho, si hi col·laboram.

Jo no hi col·laborava. L'estiu anava passant, això em conhortava. Tenia unes ganes immenses que arri-

bàs la tardor, el temps de tornar a Mallorca. No sabia si el meu pare decidiria treure'm de l'institut evitant no sols que et veiés, sinó també que em fessis classes. La matrícula es tancava a principis de setembre i jo, en escriure als pares, no gosava demanar-los què pensaven fer amb mi el curs vinent. Vaig tenir molta sort. Pensant que tres mesos de separació i el tracte amb al·lots haurien apaivagat els meus sentiments, em tornaren a matricular al mateix institut.

Una setmana abans que comencessin les classes vaig arribar a Ciutat força relaxada. Esperava trobar-te. No m'arriscava, però, a telefonar a ca teva, ni menys a anar-hi. Em limitava a passejar pels carrers, sota el teu balcó, amb l'esperança de tornar-te a veure. Anava als llocs on tu i jo havíem estat i em semblava, tot sovint, sentir les teves passes. Però tu no apareixies. I jo continuava recorrent, un per un, els nostres racons; buscava alguna cosa més que les teves petjades, la flaire del teu perfum o l'empremta deixada pel teu esguard sobre els murs, les façanes, les pedres, l'asfalt, sobre les oliveres, els ametllers, el camp, les flors, sobre l'aigua de la mar o de la pluja... Buscava alguna cosa més indefinible. Em semblava que res no tornaria a ésser allò que era després que tu ho haguessis mirat. Perquè totes les coses, fins i tot les més insignificants, durien, per sempre més, la marca del teu estigma.

Fins al dia de la inauguració del curs no et vaig

veure. Eres a l'estrada amb les autoritats i els altres professors. Jo, des de la darrera fila de butaques del saló d'actes, et mirava; crec que no te n'adonares, de la meva presència, malgrat els esforços que feia per comunicar-me amb tu. Quan acabà el tinglado —la veu apegalosa del director va declarar «en nombre del Jefe del Estado» obert el curs— vaig pensar que a la fi podria contemplar-te de prop. Sortires de pressa amb els altres professors i te n'anares a prendre un aperitiu que, com cada any, us oferia la direcció. No ens trobàrem. A les dues encara no havies sortit. No em quedava cap altre remei que anar-me'n a casa.

Les fulles dels plàtans eren quasi grogues al passeig vuitcentista, una bufada de vent se n'endugué les primeres deixant una branca ridículament despullada. Quan es cansà de jugar-hi, les abandonà just devora els meus peus. Vaig trepitjar-les i es cruiaren sota el meu pes. Començava la tardor i en aquells moments me n'adonava. La Rambla em semblà més llarga i inhòspita que mai. M'hi sentia empresonada. Les murades, perquè són murades i no parets, dels convents de Santa Magdalena, les Tereses i les Monges Caputxines em queien damunt. D'un moment a l'altre, pensava, les tombarà el vent com a les fulles...

Vaig travessar el carrer sense mirar. Un cotxe frenà a un pam del meu cos: era el teu. Sortires amb cara d'espant, dient:

—Hauria pogut matar-te!

Amb tanta força, amb tanta ràbia et vaig abraçar que et tomballares. No em convidares a pujar; vaig ésser jo qui obrí la porta del teu cotxe i, davant dels ulls estranys de la gent, vaig ficar-m'hi. Tornava a veure't. El teu rostre em semblà més cansat, més trist, més vell. Et mirava de prim compte; tu pareixies absent. Em demanares on volia anar:

—Vols que t'acompanyi a casa?

No et vaig respondre. Enfilaves l'avinguda de Jaume III quan jo et deia:

—Vull estar amb tu molt de temps. T'he enyorat tant!

Aparcares l'auto davant d'una botiga de mobles. Era l'hora de dinar. La ciutat era quasi deserta. Necessitava el teu contacte, els teus ulls, les teves mans, els teus llavis. Ho sabies i amb veu dolça, però plena de fermesa, em demanares que sabés entendre la teva situació i controlar-me:

—Ha passat el temps i tot ara és molt més clar. Les nostres relacions no tenen cap sentit, no està bé que continuïn. No vull fer-te mal ni fer-me'n. No en faríem res, d'aquest amor que no condueix enlloc, que no té cap finalitat...

No vaig replicar-te malgrat que no estava d'acord amb els teus arguments; perquè jo sí que sabia, amb tota certesa, que l'única finalitat del nostre amor era, senzillament, l'amor.

Ens vérem de tard en tard des d'aquell dia. Ens

comportàrem amb meticulosa correcció. A classe em tractares amb més duresa que no a les meves companyes. Fins i tot un dia em renyares públicament perquè en lloc de lliurar-te un exercici de problemes vaig donar-te un paper ple de dibuixos, vaixells, floretes, sols. Em renyares perquè havies entès perfectament què et volia dir, i t'havia agradat. La teva duresa era la màscara que cobria una feblesa a punt de trencar-se. Jo m'adreçava a tu constantment, et demanava que tornessis a repetir les explicacions perquè no t'entenia, et plantejava dificultats, interrompia la teva lliçó per fer observacions insolents..., i emprava sempre un to tan agressiu que et desconcertava. Volia que em sabessis present. Em venjava de tot el que tu em feies patir.

Cap a final de curs, quan vaig començar a sortir amb aquell estudiant de Medicina que arribà a Ciutat fugint de la policia, et molestares. Arribares a espiar-nos. Molts capvespres et trobàvem, casualment, a la sortida de classe camí del passeig marítim. Feies com si no ens veiessis, però jo sé que miraves pel retrovisor fins a perdre'ns de vista. La gelosia s'apoderava de tu i t'amarava del tot.

El dia que ens vàrem veure fora de l'institut després d'uns mesos de distanciament, intentares d'ésser amable. Em preguntares, com si tant te fes, com m'anaven les coses, t'interessares per en Jaume, pel que pensàvem fer, pels nostres —recalcares

el plural— projectes. Evitares el meu esguard. Els teus ulls es posaven en el tassó de Coca-Cola que tenies davant, en les estries de la fusta de la taula, en l'estora del trespol. No sabies què fer de les mans. Vaig dir el teu nom. No saps quantes vegades l'he repetit pronunciant-lo amb delectança infinita, amb el mateix gust que la primera vegada, després que em demanessis que no anteposés cap tractament a les cinc lletres que el formen, i que et parlés de tu. Et sobresaltares.

—Què vols?

—Res.

—Em cridaves?

—És que no hi eres. Vols explicar-me què et passa?

—Els darrers dies de curs són esgotadors. Me cans. No veig res clar, i tu em preocupes. Vaig ésser massa feble engrescant-te en aquella aventura de què et deus penedir. Ara la teva vida ha pres un caire diferent... I me n'alegr. En Jaume val molt, a més a més...

—Parles com si fossis ma mare.

—T'assegur que m'hauria agradat ésser-ho.

Vaig venir a estudiar a Barcelona. Ens escrivírem. Les teves eren unes lletres bellíssimes, no del tot sinceres, intencionadament optimistes, i en les quals trobava, tot sovint, consells i amonestacions.

Les meves et parlaven de tot el que anava descobrint: la ciutat i la gent. Eren tristes, però la meva tristor empeltada dels ocres, grisos, dels niguls i de les parets, s'esfumava entre les ratlles de la calligrafia fins a desfer-se. Potser per això la melangia, la recança i l'enyor no eren del tot perceptibles una vegada tancat el sobre i enganxat el segell. Algun pic, sota d'aquest, t'havia escrit amb lletra de puça qualque frase amorosa, per donar-te una sorpresa si et decidies a desferrar el segell sota la crida d'una veu baixa però precisa que t'indicaria el lloc del secret. No sé si el geni d'Aladí, la fada de n'Estel d'Or o el pèrit Ali Babà t'assabentaren convenientment... Tu no m'ho confirmares mai.

Una nit vaig escriure't una carta llarguíssima, mescla de confidència i confessió, en què s'esbucava definitivament la meva adolescència. Quan vaig començar a redactar-la no volia adreçar-te-la a tu. Intentava d'inventar un nou destinatari amb qui no m'unís cap lligam, però em fou impossible de fer un esforç tal d'imaginació. I com que insistia a oblidar el teu nom i les teves senyes, vaig escriure a la mar amb la intenció secreta que les ones et donessin, ran del teu portal, noves meves... Certament vaig passar tota la nit amb tu. A estones la ploma sobre el paper escrivia amb tanta morositat, tan delicadament, que era com si t'acaronés en silenci.

A estones quasi sense separar els mots, amb infernal cal·ligrafia. T'explicava per què justament aquella nit em negava a dormir i vetllava per escriure. No conserv la carta. A mil bocins, bocins petitíssims, se l'endugué el vent des de la meva finestra quan l'alba, al darrer guspireig dels fanals, començà de guaitar per les persianes. De conservar-la, m'agradaria llegir-ne un tros i copiar-lo per a tu, ara que ja han passat tants anys. Record la nit, era tèbia, estelada. En una torre veïna celebraven una festa. L'eco de la música de l'orquestra m'arribava minvat, però audible. El jardí era ple de llums entre les branques dels arbres. A la pista de ball es dibuixaven les siluetes de les parelles dansant... A la Via Laietana arriba l'aire humit del port. Fent un esforç l'olor de la mar és també perceptible. A prefectura, al soterrani, a la cel·la, hi havia un company meu empresonat. L'havien detingut al matí mentre participàvem en una manifestació. Jo era al seu costat i a mi em deixaren anar tranquil·lament, sense ni demanar-me el carnet d'identitat. Ell era engarjolat i jo lliure! Em sentia peça del joc, la responsable de les roses perdudes i els ocells caiguts, culpable. I entre l'angúnia i la por provava sobre el paper l'esperança. Em negava a dormir. Malgrat la son que em tancava els ulls, la voluntat hi posava puntals. Vaig restar desperta tota la nit. Volia compartir d'enfora les hores buides d'en Miquel a la presó, oferir-li, sense que ho sabés, la meva son i una tristíssima

flaire de tendresa que es mesclava amb la música i amb el teu record. Sinestèsia, aquest és el nom que donen els manuals de retòrica literària: la tendresa eren les notes musicals, música els meus sentiments, i, com sempre, el teu record ho envaïa tot.

Passaven els anys. Arribava el maig quasi després de l'octubre. El començament i l'acabament del curs se succeïen sense gaire interval. No me n'adonava i ja era hora de fer els exàmens. En blanc, peix, no sabia res. En tot l'hivern no havia assistit a classe. Els matins, cap a les dotze, baixava a la facultat a passejar pel jardí o a seure en un banc del pati. Normalment em trobava amb un grup de mallorquins que feien reunions bucòliques els diumenges de capvespre i menjaven pa amb sobrassada, botifarrons i qualque ensaïmada... Era un món força pobre, el seu, i m'avorria; em consolava, però, el fet que, tot sovint, algú —havies fet classe a molts d'aquells— citava el teu nom.

Cinc anys, classes molt poc interessants, ni tan sols passives, neutres. Conferències a la universitat, a l'Ateneu, als col·legis majors... Col·loquis sobre el sexe, els anticonceptius, els partits polítics, el referèndum... (Un prestigiós catedràtic analitza —fat, arrogant, vanitós, importa la roba de Londres— la situació universitària; la seva dona pren notes des de la primera fila: li costa tant seguir el marit! Un

investigador espanyol, no exportat ni exportable, rebat amb arguments que no tenen topall la teoria de la relativitat. Un matrimoni manifesta, en una taula rodona, el seu testimoni viu d'amor...; els cinc nins, curts i mal educats, es belluguen i fan gresca entre l'auditori. I com aquests, mil.)

Exposicions. Festivals de la Nova Cançó. (En Raimon, camisa arromangada, un matí gloriós a l'Institut Químic de Sarrià —el Sarrià d'en Foix i na Gertrudis—. Actuacions dels Setze Jutges: Guillermines catòliques encara, i sentimentals; Serrats encara creients...) Llibres llegits que altres havien recomanat: Freud, Marx, Joyce, Faulkner, després Vargas Llosa, Cortázar, García Márquez, Donoso, Lezama... Pel·lícules sobre les quals no sabia la teva opinió. Postes de sol a Montjuïc, a Sitges, a Arenys, a Blanes... Excursions al Montseny, a la Costa Brava. Obres de teatre experimental. Recitals de poesia. Reunions organitzades per les CCOO i pel PSUC. Besos d'altres llavis, frec d'altres mans... I la vida avançava lentament molt de pressa, els dies eren una llarga esgarrifança. Intentava de podar el teu record —volia branques noves en una nova primavera— i no ho aconseguia. Em renegava tanmateix a segar-lo de soca-rel.

A les vacances no sempre coincidíem. Viatjares molt aquells estius. Assistires a un parell de congressos internacionals de matemàtiques a Moscou, a París, a Tòquio, des d'on m'enviares postals: la

Plaça Roja, la Torre Eiffel, el Palau Reial... El text era tan breu que les lletres ballaven entre l'espai blanc: «Un bon record des de Moscou, París, Tòquio...». En aquesta darrera ciutat conegueres un savi jueu, proposat per al Nobel, parent de Ben Gurion, riquíssim, segons semblava, i que et féu proposicions deshonestes... Un bon dia es presentà a Ciutat amb la intenció d'endur-se-te'n amb ell, volia que l'ajudessis a investigar a la seva càtedra dels Estats Units. T'oferia tots els doblers que li demanessis a més de la seva desinteressada protecció. A Palma no es parlava d'altra cosa, ja que el savi confessà els seus propòsits als periodistes. La gent comentava que feies un desbarat deixant perdre una ocasió tan bona. I jo em deman per què no te n'anares. M'ho deman potser perquè, sense equivocar-me, crec endevinar-ne els motius.

Pocs mesos després d'acabar la meva llicenciatura en Ciències Exactes, vaig anar a ca teva per convidar-te a noces. Em casava amb un company de curs, català, amb qui sortia des de feia mesos. En Toni i jo t'assabentàvem de la nostra boda amb una visita a l'antiga, una visita de compliment. En Toni coneixia, la hi havia contada fil per randa, la nostra història, sense oblidar el més mínim detall. Li semblà una història bella i malaltissa. Tu li caigueres bé, et trobà intel·ligent, amable, malgrat que en el

teu aspecte hi veié qualque cosa rara, inquietant, obscurament perillosa.

El dia del casament em digueres que en Toni tenia totes les teves simpaties i que em desitjaves amb ell tota la felicitat del món, tota la que tu haguessis volgut donar-me. Ho deies amb un tremolor als llavis, com si un calfred et recorregués el cos. Vaig abraçar-me a tu per donar-te les gràcies i et vaig dir —em sentires?— que continuava estimant-te. Algú veié com et tapaves la cara amb les mans, algú va notar que ploraves, quan al vespre tornaves a ca teva des de l'hotel on havíem sopat.

No sé si les circumstàncies et faran conèixer aquest escrit, ni tampoc si l'entendràs en el cas que en Toni te'l faci arribar tal com jo li he demanat. Fa mesos, quan vingueres aquell parell de dies a Barcelona, vaig anunciar-te el naixement d'un fill. El terme ja s'acaba. El metge diu que d'aquí a deu dies, molt probablement, ja haurà vengut al món. Tenc por, em fa por. Em sent massa feble i les forces em fallen. Pens que probablement no coneixeré la nina, perquè serà nina, n'estic segura, i no podré decidir, si no ho faig ara, el seu nom. Vull que li posin el teu, Maria, i vull, també, que el meu cos retorni a la mar, que no l'enterrin. Et preg que en aquell redós on l'aigua espià el nostre amor, llencin les meves despulles al fondal d'immensitat il·limitada. T'enyor, enyor la mar, la nostra. I la te deix, amor, com a penyora.